

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.17, juni 2021

Indledningen er redigeret af Krista Stinne Greve Rasmussen og Else Riisager
Tilsyn ved cand.theol., adj. professor (i dansk salme- og kirkehistorie) Jørgen Kjærgaard

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med
punktkommentarer, tekstredegørelse og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Nyaars-Aften”

ved Vanja Thaulow

Indhold

- 1 Anledning og inspiration
- 2 Indhold, struktur og symboler
- 3 Efterspil
- 4 Anvendt litteratur

1 Anledning og inspiration

Grundtvigs digt med førstelinjen “Hvad kviddrer I om, I Spurve graa” udkom i *Nordisk Kirke-Tidende*, nr. 1, den 6. januar 1839. Digtet blev trykt under overskriften “Nyaars-Aften” og fungerede som indledning til nummeret og til årgangen i det hele taget. Digtet knytter an til Grundtvigs personlige historie. Han skrev det nytårsaften 1838, efter at han havde været til et uformelt møde med biskop J.P. Mynster. Mødet handlede om den ansøgning, Grundtvig havde indsendt om at få lov til at holde nadver og konfirmation for sine tilhængere. Grundtvig havde lige siden sin dom for injurier mod professor H.N. Clausen i 1826 og sin embedsnedlæggelse samme år været uden et egentligt embede. Fra og med marts 1832 havde han dog fået tilladelse til at holde aftensangsgudstjenester for sine tilhængere i Frederiks Tyske Kirke på Christianshavn (fra 1901: Christians Kirke). Her fik han lov til at forkynde frit, men han måtte ikke forvalte sakramenter eller afholde kirkelige handlinger.

Grundtvig havde levet med ordningen ved Frederiks Tyske Kirke gennem syv år, men da det blev tid til, at hans egne sønner skulle konfirmeres, fandt han det “næsten utaaleligt at være Præst og ei turde [dvs. kunne] confirmere sine egne Børn” (Grundtvig 1871, s. 392). Han indleverede derfor den 17. december 1838 en ansøgning

til Frederik 6. om tilladelse til både at holde altergang og at konfirmere sine egne og sine tilhøreres børn (Rønning 1907-1914, bind 3:2, s. 218). Afgørelsen lå dog hos biskop J.P. Mynster, som ikke var Grundtvig venligt stemt. Grundtvig opsøgte biskoppen nytårsaftensdag for at drøfte sagen, og her afviste biskoppen blankt hans ansøgning (Mynsters afvisning blev siden fulgt op af et formelt afslag fra kancelliet den 10. januar 1839).

Det var på vej hjem fra dette nedslående møde med biskop Mynster, at Grundtvig fik inspiration til "Hvad kviddrer I om, I Spurve graa". Han beretter i *Kirke-Speil*:

Da jeg imidlertid paa den smukke Vinterdag for at tilbagevinde Ligevægten gik om ad Volden og igiennem Kongens Have, hvor Smaafuglene kvidrede saa venlig, da faldt det mig ind, hvad Psalmisten synger om den Gud, som under baade Spurv og Svale en Rede ved sit Alter til at udruge sine Spæde, og da gik jeg rolig hjem og satte mine Tanker paa Riim (Grundtvig 1871, s. 392).

Det bibelsted, Grundtvig hentyder til, er Sl 84,4 i Det Gamle Testamente. Motivet med småfuglene, der finder ly ved Guds alter, havde Grundtvig tidligere digtet over i både *Nyaars-Morgen* (1824), strofe 89, og i salmen "Hyggelig, rolig" fra 1836.

2 Indhold, struktur og symboler

"Hvad kviddrer I om, I Spurve graa" kan inddeles i tre afsnit. I strofe 1-2 gengiver digteren sin oplevelse i Kongens Have. Han tager den fuglekvidren, han hører, som tegn på, at noget godt er i vente, at han i det nye år vil finde ly til sig selv og sine "Unger" (såvel børn som søgnebørn) i den danske kirke (Hansen 1937-1966, bind 2, s. 62). I strofe 2 flytter opmærksomheden sig fra fuglene i haven til den fugl, der sidder i digterjegets bryst. Indtrykket af fuglenes sang bliver til udtryk, idet jeget giver sig til at kvidre med på sangen. De indledende strofer har et stærkt romantisk præg. Digteren går en aftentur og bliver inspireret af sin naturoplevelse til at gå hjem og skrive.

Strofe 3-7 handler om den modstand, jeget indtil videre har mødt i forsøget på at opnå en plads i Guds hus. Det er "Klogskab" og dennes forkæmpere, som har spærret ham vejen (strofe 3). Denne klogskab har hverken sans for Guds under eller for, hvad det menneskelige hjerte rummer. Den er forblindet og ser kun sig selv (strofe 5). Jeget vil trodse denne tendens i tiden og afvente, at kirken – ved Guds hjælp – vil blive vakt til live igen. Han takker spurvene for at have hjulpet ham med at genvinde optimismen og finde melodien (strofe 6).

I strofe 7-9 byder jeget det nye år velkommen og forkynder, at en ny tid er ved at indfinde sig. Med en allusion til den due, der blev sendt ud af Noas ark for at finde land i 1 Mos 8,8-12, ser jeget for sit indre en due, der kommer fra Gud med "et Budskab godt", et evangelium (strofe 8). Kristendommen skal genoprettes, menigheden skal oplives. Om alt dette synger nu Guds små engle (strofe 8,5). Helge Toldberg har påpeget, at der her sker en 'symbolveksling' mellem fugle og engle, idet fuglene symboliserer engle og englene fugle (Toldberg 1950, s. 46). Fuglene får i disse strofer karakter af engle, idet de kommer med gode budskaber og indgyder menneskene nyt mod. Sidste strofe, strofe 9, udgør en eskatologisk vision. Når klogskaben er trodset

og menigheden genoplivet, så er vejen igen banet til “Staden på det Høie”, altså til det himmelske Jerusalem og det evige liv. Digteren udtrykker sin forvisning om, at alle tunger til den tid vil gløde som i et pinseunder (Toldberg 1945, s. 66).

I digtets forløb sker der en bevægelse fra det konkrete til det abstrakte og fra det individuelle til det kollektive. Digtet begyndte i det konkrete med de grå spurves kvinden på en kold decemberaften i København og slutter i det høje, i himlens strålende lys. Og den ensomme digter, som i strofe to gav sig til at kvindre med på fuglenes melodi, bliver til sidst en del af den store vidneskare, der synger lovsang, så tungerne gløder. Ligesom fuglene får karakter af engle undervejs, får digteren det næsten også, idet han med sin digtning stiller sig i Guds tjeneste. Også han formidler det gode budskab og får tunger til at gløde i sang (Toldberg 1950, s. 47).

3 Efterspil

Grundtvig gjorde ret i at sætte sin lid til, at kongens hjerte ville “smelte” (strofe 4,7), for snart kom han i betragtning til det ledige embede i Vartov, som var et plejehjem for fattige, syge og gamle. Det var et lille og roligt embede, som passede Grundtvig godt, fordi han kunne få tid til både at studere og skrive ved siden af præstegerningen. Han blev indsat i embedet den 9. juni 1839 og virkede ved Vartov Kirke frem til sin død i 1872. Vartov blev hans “Spurve-Skjul”.

“Hvad kviddrer I om, I Spurve graa” fik ikke noget betydeligt efterliv. Ganske vist er digtet i nyere tid blevet optaget i *Grundtvigs Sang-Værk* (1944-1964), bind 3, men der er ikke noget, der tyder på, at digtet har været i brug som salme. Det blev ikke optaget i nogen salmesamling i Grundtvigs levetid.

4 Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1824) *Nyaars-Morgen. Et Rim*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1836) “Hyggelig, rolig” i *Nordisk Kirke-Tidende*, nr. 44, 30. oktober, sp. 694-695. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1871) *Kirke-Speil eller Udsigt over den christne Menigheds Levnetsløb. Efter mundtligt Foredrag 1861-63*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1944-1964) *Grundtvigs Sang-Værk. Samlet udgave*, Uffe Hansen, Ejnar Skovrup, Th. Balslev & Ernst J. Borup udg., 1-6, bind 3 (1948): *Salmer og kristelige Digte 1809-1843*. København.
- Hansen, Uffe (1937-1966) *Grundtvigs Salmedigtning. Dens Historie og Indhold*, 1-3, bind 2: *1837-1850*. Odense og København.
- Rønning, Frederik (1907-1914) *N.F.S. Grundtvig. Et bidrag til skildring af dansk åndsliv i det 19. århundrede*, 1-4, bind 3:2. København.
- Toldberg, Helge (1945) “Oplevelsens betydning i Grundtvigs poesi” i *Orbis Litterarum*, nr. 3, s. 59-107. København.

- Toldberg, Helge (1950) *Grundtvigs symbolverden*. København.